

Хар газрт

(Чилгчнь. Эйлцнь 178-ч номерт)

Кеерүлгддг, күцц кевәр бәр- гдсн сарул гермүдт МЖС-н көд- мшчир болн цергләчнр бәа- цхәнә. Энд улан чолугяр бәр- цхәнә кесг ке-сәахн гермүд чигн бәәнә. Радиостанц хот уудг гер, магазин, пошт, агитпункт, ши- др тосхгдсн ик мастерскойс бол- нн олна гермүд энд бәрцддг.

Станц, селәнә эдл-ахун нүүр- лгч шин техникәр асгддг. МЖС-н машин-паркднь «Бе- ла» марка 200 шаху шин трактормуд, 100 гар самоходн кассилк зогсджана.

Хөбнә фермсд Ростовск МЖС ик гидг дөнъ күргнә. Хар газрт бәах колхозмуд мал- дан үвлин хот бийсн белдцх- ахш, эн көдлмшиг МЖС-н ме- ханизатормуд кенә.

Өвс хадлгъна көдлмш МЖС-н чидләр кегддг, Хар га- зрт бәах кошармудин хаджу- днь ик-ик скирдс босцхана.

IV

Хар газрин тал-дундагъурнь Ставропольск совхозмудин кесг олн отармуд бәәнә.

Зальмг АССР-н «Страна Со- ветов» колхозин ах хөбч Петр Федорович Кийковин нерн, Серн - Кавказд йир темдгтә.

Энүнә өрк-бүлнь кевтән хөөч- нр. Энүнә бригаднь — Петр Федорович бийнь, гергнь, күү- кп күргн хойрнь.

Хөбдән үвлзүлгъг болн хаврин төл авлгъг Кийковин бригад шунмгъа сәәнәр кегәд, хөн болгънас дундлад 140 хургъ авб. Эн хөбчиг науkd ик дурта гидж келцхәнә. Тернь орта. Хаврар хө хургулуллгъна цагт эн бригадур, торгън ноос- та хө өсклгънә Элстин гос- племрассадникн ах зоотехник, селәнә эдл-ахун наукин канди- дат, Александр Кондратьевич Толмачев ирв. Эн, хөбчирт, шин гарсн хургъдиг тенкәлгъ- иднь ик донъ өгнә. Александр Петрович мал хәрүлгдх газр эргдг хәләгъәд, харм бәадл- тәгъәр эргдг йовна.

Хөбчир энүг «зөбгтә цагъан өвсн» гидж нерәдцхәнә. Эн өв- сн торгън нооста хөбнә өшәтә хортнь. Эн өвсн малин хотд орхларн, арснднь шаагдхларн эднә әмндн күрнә.

Толмачев эн хорта өвснлә өр- шәнъгъу угагъар ноолддг сө- ргдлнә.

Багъ наста хөбчирәс бүрдсн бригадин ах хөбч Алексей Ра- доченко эврәннн дү көвүн Ив- анта болн эгч Зината хамдан,

бийсн шин хаша; хөбчнв гер эврәнн гарар бәрцхәв. Эн — ни-негн комсомольск бүл. Эн отарт боевой листок гарна. Сул цагтан эдн сәәнәр, сергмджтә- гъәр амрцхана.

...Асхн. Уелн заагас сармтр- сн төгрг сар джисәд өмнә. Ра- доченкинхн гурвуул, гериннь газа сууцхана. Зина өбдән өр- гдг дуулина.

Эгчнь дуулад бәахлә, дү кө- вүн Алексей баян дахулдг татна.

Тигәд өдр болгън күч-көлс- ни шин өдрг дакнас эдн тосна. Радоченко бригадт, Тимирязе- вин нертә селәнә эдл-ахун мос- ковск Академин дөрвдгч курсин студентк Раиса Дуюнова прак- тикд ирв. Эн күүкнә дурта көд- лмшн энүг авлв. Эн күүкн эн бригадларунн идлгдг, эдл- лә хамдан шин гарсн хургъд өс- кдхәнә. Даругъас Дуюнован практикнә чиләд, эн хәрү йовх- ми, болв сургъулян чиләкәд эрк биш Хар газрт ирдг көдлх болдг эн шийдв.

Мадниг кошарур өөрддг ирдх, ах хөбч Алексей нег бич- ки, чинән тату хургъг гартан бәрсн, үсәр асрджадж. Эн да- нъгин ним кевәр хургъдиг ас- рна.

Зина Иван хойр теегт шин гарсн хургъд цуглуудж йовна. Эдн йир өкәр кевәр, нилх хур- гъдиг тергн деер авч тәвнә. Эн

тергән хөбчнр шоглад «түргн дөнъ» гидж нерәднә. Эн тергнд зүүгдсн темән, дүнъгәдг тее- гәр зөрнә.

Ставрополин нег нертә гисн ах хөбч Павел Григорьевич Гермашевла бидн таьльдвдн. Энүнә бригад төл авлгънд болн ноос киргългънд сән диилврмүд бәрдж. Эн хөбчнр гарт кесг минъгън хургъд өскгддг. Хөн болгънас 8-д килограмм күр- гдг торгън ноос киргъдг авч. Минъ ним күцврмүд күцгн гидж, партин Центральн коми- тетин болн Советск правитель- ствин Бичг хөбчнриг дуудджа- на.

Хавр ирсн цагт кесг олн хө- бчнр хөбдән Хар газрас эвр- әннн колхозмудур тууцхана, энд бас зуна цагт малин идг бәәнә. Хар газрин тег эн цагтан йир сонън болна. Иим цагт эн теегиг цугинь нег хәләцәр үздг аргъ бәадг болхнь, дегд сонън болхмн. Тег үрглдждән бийнь уралан йовдж йовх мет!

Теегин хаалгъсар кесг минъ- гън хөд джисәд идшлнә. Хө- бчнрин ацас ардн цүврлдн...

Тигәд кесг сард Хар газрт кесн көдлмшиннь аш диглх цаг хөбчнрт ирнә. Эдн ноосна ур- гъц цуглуудж авцхана. Хө киргъдг пунктст электричекс машингәр киргългън болна. Хәәчәр киргългън энд кезәнә мартгдла. Ставропольд болн

кий стригальн агрегат) киргъ- лгънд йир сән күцвртә.

...Ростовск областин Ремонт- ненск района Ленинә нертә колхозин ахлач Петр Емелья- нович Борода түрүн ноосиг бийнь оруудж авчана. Тинм боллго чигн бәаьшголм! Торгън ноосн — алтн! Колхозин зөбр- Хар газрт асргдсн хөбдин ноос- н юмни үнтә ноосн. Нарт делкәд эн ноосн цугаснь нарн болн ут ноосн.

Хө өскгдг колхозмудт ямр дүнъгә агъу-ик олз-ору ноосн өгнә!

Дона болн Ставрополин газ- рас государствд джил болгън кесг миллиард арслнъга ноо- сн өггднә.

Мана орн-нутгт уйгддг кос- тюм болгъна хойрдгчнь Хар газрт өссн хөбдин нооснас кег- днә.

...Хар газрт асхн ирв.

Хөбдиң хошмудар көдлмшн чиләд уга... Кезәнә нег цагт эджго көдә болджасн Хар газриг торгън нооста хө өск- лгънә агъу-ик күчтә советск базд хүврәсн, Хар газрин хөбч- нрин ачта күч-көлснь болн диилврнь дегәд күндтә.

Хар газр. агъу-ик өргн со- ветск Төрскнә нег айта гисн газрнь.